

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ
УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНІ
ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ
ЕКОНОМІКИ В
УКРАЇНІ

9 МІСЯЦІВ 2016 РОКУ

ЗМІСТ

1.	ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ЗА 9 МІСЯЦІВ 2016 РОКУ	3
2.	ПОЛІПШЕННЯ БІЗНЕС-КЛІМАТУ	15
3.	БОРОТЬБА З ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	21

У січні-вересні 2016 року рівень тіньової економіки склав 35% від обсягу офіційного ВВП

ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ЗА 9 МІСЯЦІВ 2016 РОКУ

За попередніми розрахунками Мінекономрозвитку у січні-вересні 2016 року рівень тіньової економіки склав 35% від офіційного ВВП, що на 5 в.п. менше порівняно з показником відповідного періоду 2015 року.

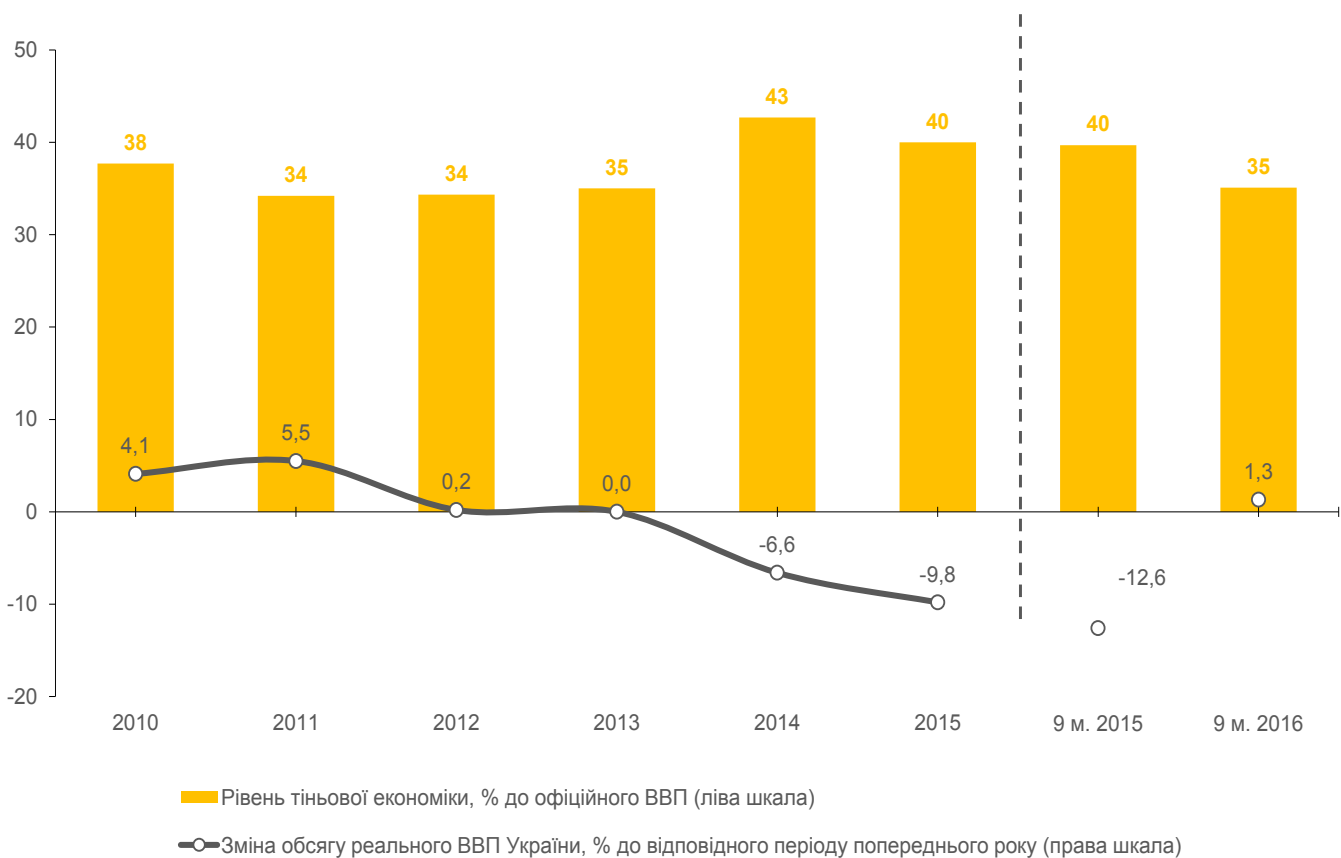

Рис. 1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від обсягу офіційного ВВП) і темпи приросту/зниження рівня реального ВВП (у % до відповідного періоду попереднього року)

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Довідково: Довідково: розрахунок рівня тіньової економіки здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій розрахунку рівня тіньової економіки, затверджених наказом Мінекономіки від 18.02.2009 № 123.

Детинізація стала результатом:

- збереження відносної макроекономічної стабільності (за підсумком 9 місяців 2016 року зростання реального ВВП становило 1,3%; інфляція за цей період склала 6,4% проти 41,4% у відповідному періоді 2015 року при девальвації середньомісячного обмінного курсу гривні до долара США на 12,2% порівняно з 39,5% у січні-вересні 2015 року);
- поліпшення бізнес-клімату в умовах проведення політики з дерегуляції підприємницької діяльності та підвищення ефективності державного сектору *(відповідно до рейтингу Doing Business-2017 Україна посіла 80 місце серед 190 країн; у рейтингу Doing Business-2016, уточненому відповідно до методології, застосованій в останньому Звіті, Україні належало 81 місце серед 189 країн)*;
- відновлення та формування нових міжгалузевих зв'язків в економіці країни;
- поступової легалізації відносин на ринку праці внаслідок зниження ЄСВ.

При цьому процес детинізації стримується проблемами, не вирішення яких негативно позначається на показниках розвитку економіки країни в цілому. Це, зокрема:

- збереження несприятливої зовнішньоекономічної кон'юнктури;
- збереження конфлікту у міжнародних відносинах з РФ *(впровадження РФ товарних та транзитних обмежень)*;
- збереження фінансових ризиків в умовах триваючого банкрутства банків та недоотримання кредитних коштів від МВФ;
- наявність територій, непідконтрольних владі, утворених у ході збройного конфлікту на території країни.

Отже, результативність процесу детинізації економіки залежить від спроможності держави створити безпечні, тобто стабільно сприятливі умови, що дозволить суб'єктам господарювання нарощувати економічну та інвестиційну активність в легальній економіці, функціонуючи з дотриманням принципу підтримки добросовісної економічної конкуренції на ринку. Три методи з чотирьох, з використанням яких здійснюється оцінка рівня тіньової економіки, показали зменшення рівня порівняно з I півріччям 2015 року.

Динаміка рівня тіньової економіки за окремими методами

Усі чотири методи, з використанням яких здійснюється оцінка рівня тіньової економіки, показали зменшення рівня порівняно з 9 місяцями 2015 року. Зокрема:

- за методом збитковості підприємств зменшення рівня тіньової економіки склало 7 в.п. (до 25% від обсягу офіційного

ВВП), що, значною мірою відбулося завдяки зменшенню обсягу отриманих збитків підприємствами усіх ВЕД поряд з суттєвим покращенням фінансового становища підприємств ВЕД "Професійна, наукова та технічна діяльність"¹;

- монетарний метод показав зменшення рівня тіньової економіки на 5 в.п. (до 25% від обсягу офіційного ВВП);
- метод "витрати населення – роздрібний товарооборот" та електричний метод зафіксували зменшення рівня тіньової економіки на 3 в.п. кожний (до 51% та до 31% відповідно).

¹До цього КВЕД належить група суб'єктів господарювання, основним напрямом діяльності яких є діяльність головних управлінь (хед-офісів).

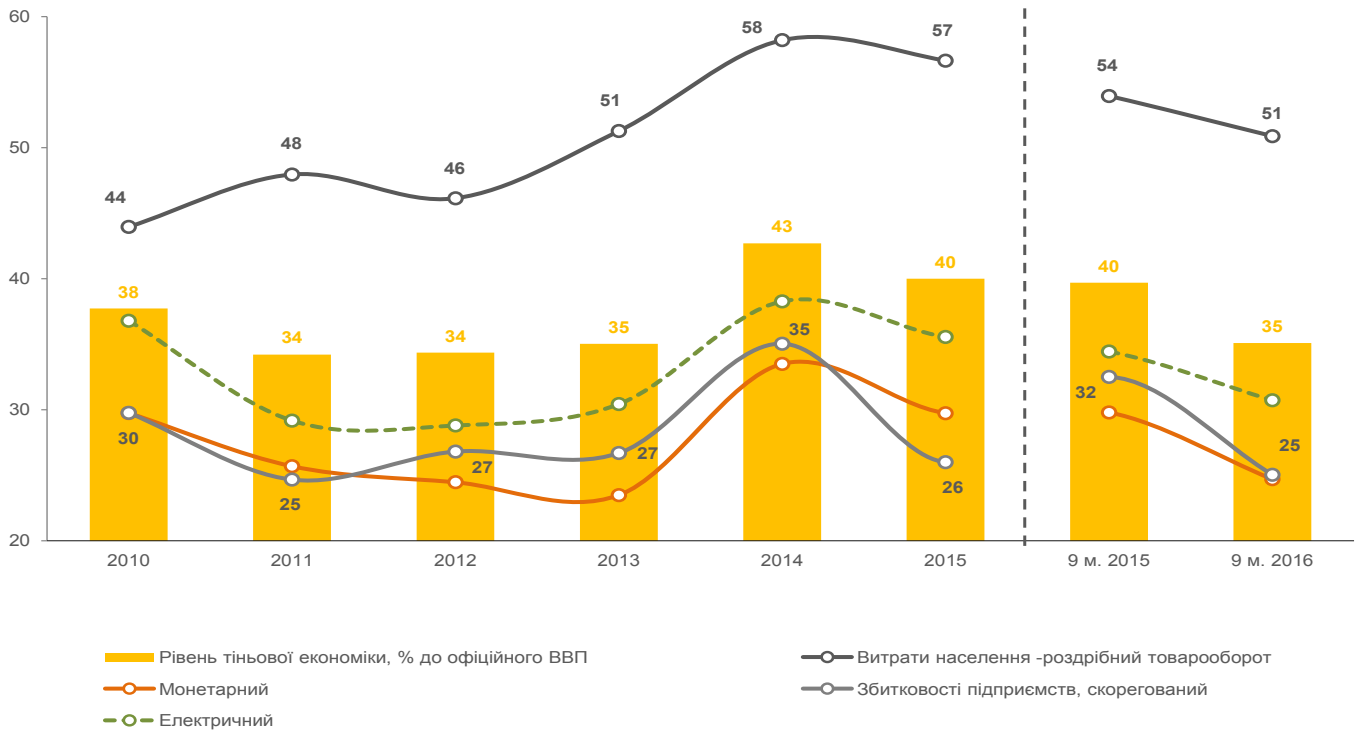

Рис. 2. Динаміка рівня тіньової економіки за окремими методами, % від обсягу офіційного ВВП

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

Довідково: кожен метод розрахунку рівня тіньової економіки охоплює певну сферу національної економіки (з відповідно різною часткою в ній нелегального сектору). Тому лише інтегральний показник рівня тіньової економіки є комплексним індикатором, що повною мірою характеризує таке явище, як тіньова економіка.

Показник рівня тіньової економіки, розрахований за методом збитковості підприємств, у січні-вересні 2016 року склав 25% від офіційного ВВП, що на 7 в.п. менше, ніж у відповідному періоді 2015 року.

Метод збитковості підприємств

Довідково: відповідно до методології розрахунку за методом збитковості підприємств тенденція до зменшення рівня тіньової економіки формується в умовах збільшення обсягу прибутків або скорочення обсягу збитків суб'єктів господарювання.

Як зазначалось, такий результат значно мірою був отриманий завдяки:

- скороченню обсягу збитків, отриманих підприємствами усіх ВЕД, на тлі зменшеного (порівняно з відповідним періодом 2015 року) негативного впливу девальвації офіційного курсу гривні до долара США на результати діяльності суб'єктів господарювання;
- суттєвому покращенню фінансового становища підприємств ВЕД “Професійна,

Рівень тіньової економіки, розрахований за методом збитковості підприємств, за 9 місяців 2016 року склав 25% від рівня офіційного ВВП

наукова та технічна діяльність” на тлі збільшення тарифів на газ.

Зміцнення макроекономічної стабільності на тлі налагодження міжгалузевих зв'язків в економіці та формування нових, а також адаптування суб'єктів господарювання до нових умов функціонування сприяли активізації виробничої та інвестиційної діяльності. Це, у свою чергу, обумовило поступове покращення фінансового результату діяльності підприємств (завдяки значному скороченню рівня збитків, отриманих підприємствами) та, як наслідок, скорочення рівнів тіньової економіки у ВЕД.

Довідково: у цілому за підсумком січня-вересня 2016 року порівняно з відповідним періодом 2015 року скорочення збитків (на 54,8%) відбулося на тлі збільшення прибутків (на 16,0%). Як результат, за підсумком січня-вересня 2016 року отримано позитивний фінансовий результат діяльності підприємств в обсязі 82,0 млрд. грн. порівняно з негативним результатом в обсязі “-” 183,9 млрд. грн. у січні-вересні 2015 року²

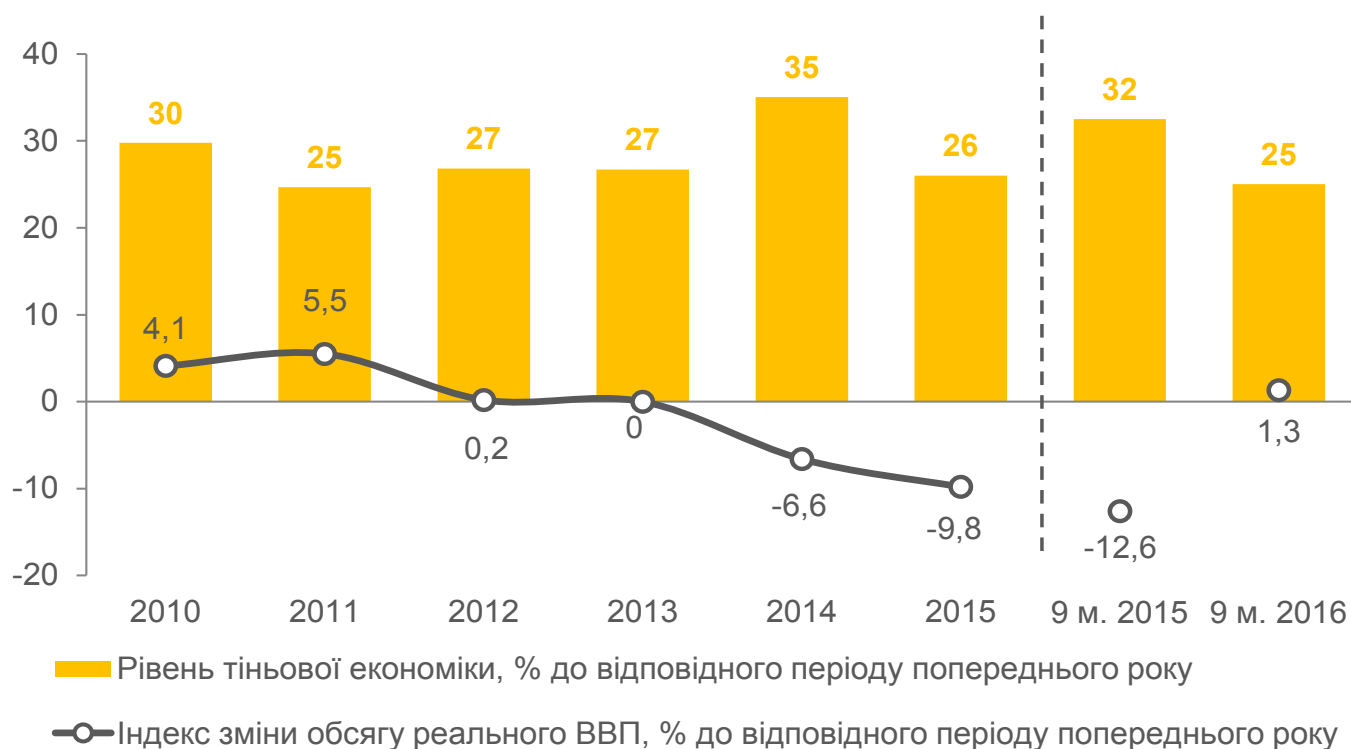

Рис. 3. Динаміка рівня тіньової економіки за методом збитковості підприємств, у % до рівня офіційного ВВП

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рівень тіньової економіки у видах економічної діяльності за методом збитковості підприємств

Тенденція до зменшення рівня тіньового сектору за підсумком 9 місяців 2016 року порівняно з відповідним періодом 2015 року спостерігалася в усіх основних агрегованих ВЕД (за виключенням ВЕД “Сільське, лісове та рибне господарство”³): у будівництві – на 12 в.п, в оптовій та роздрібній торгівлі – на 11 в.п., у добувній промисловості та у ВЕД “Операції з нерухомим майном” – на 10 в.п. у

кожному ВЕД, у переробній промисловості – на 9 в.п., у транспорті – на 5 в.п., у ВЕД “Фінансова та страхова діяльність” – на 2 відсоткових пунктів.

При цьому змінився розподіл сфер діяльності за величиною частки тіньового сектору порівняно з відповідним періодом 2015 року.

Слід зазначити, що частка тіньового сектору у добувній промисловості є традиційно високою (упродовж усього ретроспективного періоду дослідження явища тіньової економіки, починаючи з 2003 року), що пов’язано, насамперед, з високим рівнем монополізації на ринку продукції галузі та складною системою видачі дозвільних документів. Разом з тим, результати аналізу зміни рівня тіньової економіки за 2008-2010 роки зафіксували поступове “перетікання” тіньових ресурсів з сектору економіки, який виробляє товари, до будівництва та сфери послуг (операції з нерухомим майном, фінансова діяльність), тобто у ті ВЕД, в яких складним (недосконалим) був облік витрат на виробництво, а отже, простішими операції з тінізації доходів підприємств.

Упродовж 2014 року – 6 місяців 2015 року суб’єкти господарювання усіх ВЕД, функціонуючи в умовах макроекономічної нестабільності, посиленої наслідками від збройного протистояння на сході України та анексії АР Крим та м. Севастополь, а також інвестиційної пригніченості на тлі девальвації національної валюти, використовували схеми приховування частини прибутків (у тому числі такі, як поширення збитковості та неплатежів в економіці), що обумовило збільшення рівня тіньової економіки у більшості ВЕД у цей період.

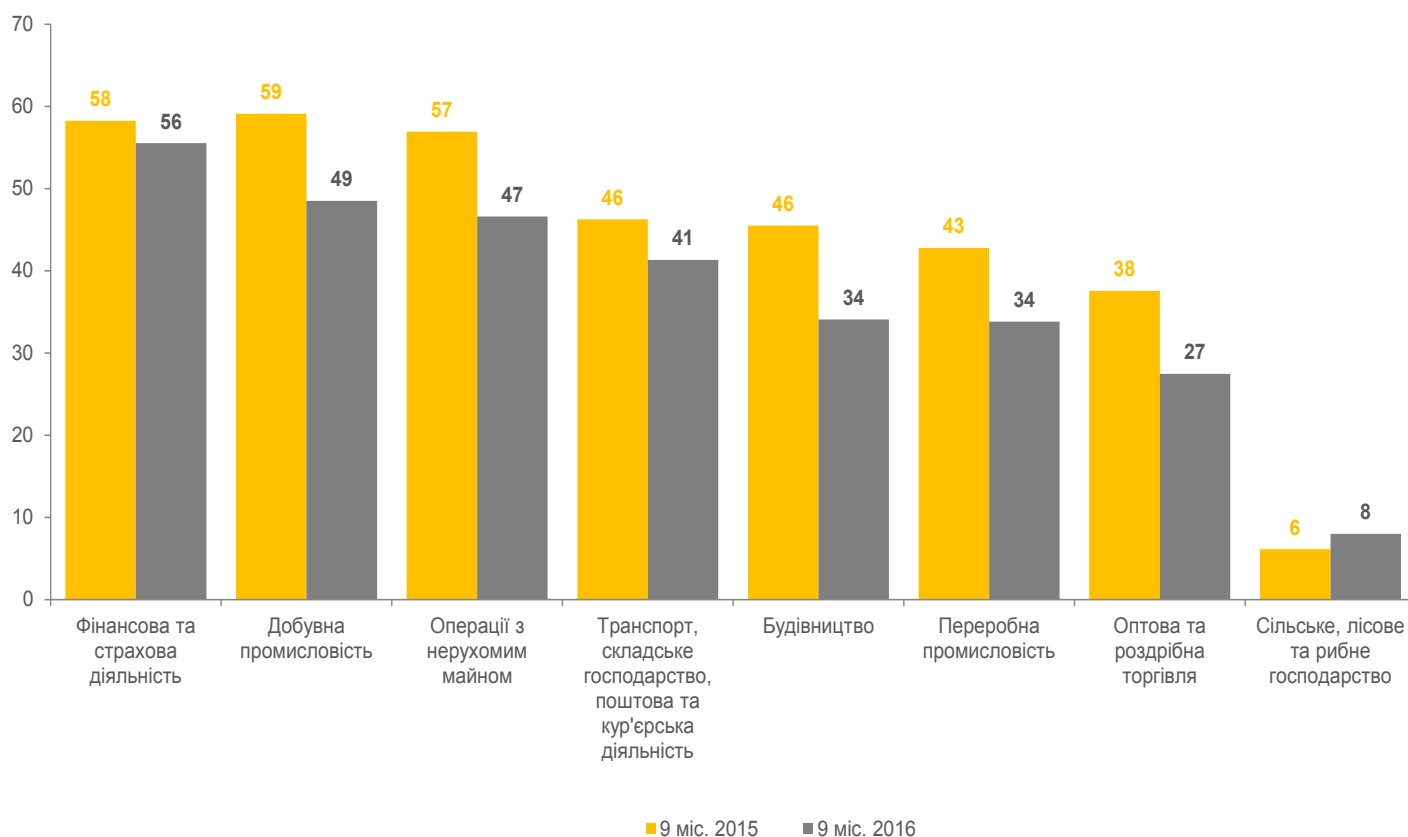
Протягом другої половини 2015 року – 9 місяців 2016 року на тлі відносної стабілізації макроекономічної ситуації в умовах зменшення інтенсивності військового конфлікту на сході країни, а також поступового відновлення та формування нових міжгалузевих зв’язків в економіці було отримане скорочення рівнів тіньової економіки у переважній більшості ВЕД.

При цьому за підсумком 9 місяців 2016 року найбільший рівень “тіні” (аналогічно підсумкам 6 місяців 2016 року) зафіксовано у ВЕД “Фінансова та страхова діяльність” – 56% від рівня офіційного ВДВ даного ВЕД (незважаючи на відносну стабілізацію ситуації у банківській сфері станом на кінець звітної періоду на тлі значного скорочення обсягу збитків, отриманих комерційними банками, що обумовило скорочення рівня тіньової економіки у зазначеному ВЕД).

Доволі великим залишився рівень тіньового сектору у добувній промисловості і розробленні кар’єрів (49% від рівня офіційного ВДВ даної галузі), що обумовлено як збереженням високого рівня монополізації ринку, так і тим, що частина підприємств даного ВЕД знаходиться на території, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

Найменший рівень “тіні” традиційно показав ВЕД “Сільське, лісове та рибне господарство” (8% від рівня офіційного ВДВ даної галузі). Між тим, це єдиний ВЕД, в якому частка тіньового сектору збільшилась (на 2 відсоткових пункти).

³ Дані урахування рослинництва, тваринництва та змішаного сільського господарства, які відслідковуються у річній звітності.

Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя, частини зони проведення АТО

Рис. 4. Рівень тіньової економіки за видами економічної діяльності, % від офіційного обсягу ВДВ відповідного виду економічної діяльності

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

Рівень тіньової економіки у ВЕД **“Фінансова та страхова діяльність”** зменшився порівняно з 9 місяцями 2015 року на 2 в.п. (до 56% від ВДВ зазначеного ВЕД), що обумовлено, насамперед, зменшенням обсягу збитків суб'єктів ВЕД у 3,1 разів порівняно з обсягом січня-вересня 2015 року (до 27,3 млрд. грн. за 9 місяців 2016 року). При цьому скоротився також обсяг отриманих підприємствами ВЕД прибутків (на 7,6% до 68,2 млрд. грн. у січні-вересні 2016 року). Про збереження напруженої ситуації у банківському секторі свідчить зростання частки простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів. Так, станом на 01.10.2016 вона становила 25,3% від загальної суми кредитів, наданих банками, порівняно з 19,9% станом на 01.10.2015.

Рівень тіньової економіки у **добувній промисловості і розробленні кар'єрів зменшився** порівняно з 9 місяцями 2015 року **на 10 в.п. до 49%** від ВДВ галузі. Зазначене зменшення обумовлено скороченням обсягів збитків, отриманих підприємствами галузі у січні-вересні 2016 року у 2,5 разів порівняно з відповідним періодом 2015 року поряд зі зменшенням кількості збиткових підприємств галузі на 8,0 в.п. до 46,9% у звітному періоді.

Довідково: Держстат надає звітність без урахування частини зони проведення антитерористичної операції. Враховуючи, що значна кількість добувних підприємств знаходиться на непідконтрольній владі території, розрахунок тіньової економіки за цією галуззю може розглядатись виключно як умовний орієнтир зміни тенденції.

За підсумками 9 місяців 2016 року **рівень тіньової економіки у ВЕД “Сільське господарство, мисливство та лісове господарство” збільшився на 2 в.п. до 8% від обсягу ВДВ**, що обумовлено зростанням кількості збиткових підприємств на 5,9 в.п. до 12,4% від загальної кількості підприємств. При цьому обсяг збитків підприємств ВЕД скоротився в 1,3 разів порівняно з обсягом 9 місяців 2015 року (до 1,0 млрд. грн. у січні-вересні 2016 року).

Довідково: при оцінці рівня тіньової економіки внаслідок відсутності відповідної статистичної інформації не враховуються обсяги товарообмінних операцій, застосування яких є характерним для сільського господарства. Однак, саме цим операціям властива схильність до ухилення від оподаткування, що, у свою чергу, є джерелом виникнення такого явища, як “тіньова економіка”.

Рівень тіньової економіки, розрахований за монетарним методом, за підсумками 9 місяців 2016 року склав 25%

Рівень тіньової економіки, розрахований **з використанням монетарного методу**, скоротився порівняно з показником 9 місяців 2015 року **на 5 в.п. до 25% від ВВП**. Зменшення рівня тіньової економіки показав також **удосконалений Мінекономрозвитку монетарний метод** (методологічні положення розрахунку за яким наразі апробуються) – на 2 в.п. порівняно з відповідним періодом 2015 року до 39% від ВВП, що, на нашу думку, є більш адекватною оцінкою процесів детінізації за цим методом.

Довідково: монетарний метод удосконалено шляхом внесення таких змін:

- за базовий рік прийнято умовний рік, в якому всі операції здійснюються на безготівковій основі. Як наслідок, обсяг готівкових коштів дорівнює “нулю” ($M0b = 0$), й, відповідно, рівень тіньової економіки також є нульовим. За таких умов будь-яке збільшення обсягу готівки створює потенційні можливості для розвитку тіньової економіки;
- з методичних положень розрахунку рівня тіньової економіки за монетарним методом виключено модифікований метод (який згідно з чинною редакцією Методичних рекомендацій розрахунку рівня тіньової економіки є складовою частиною монетарного методу).

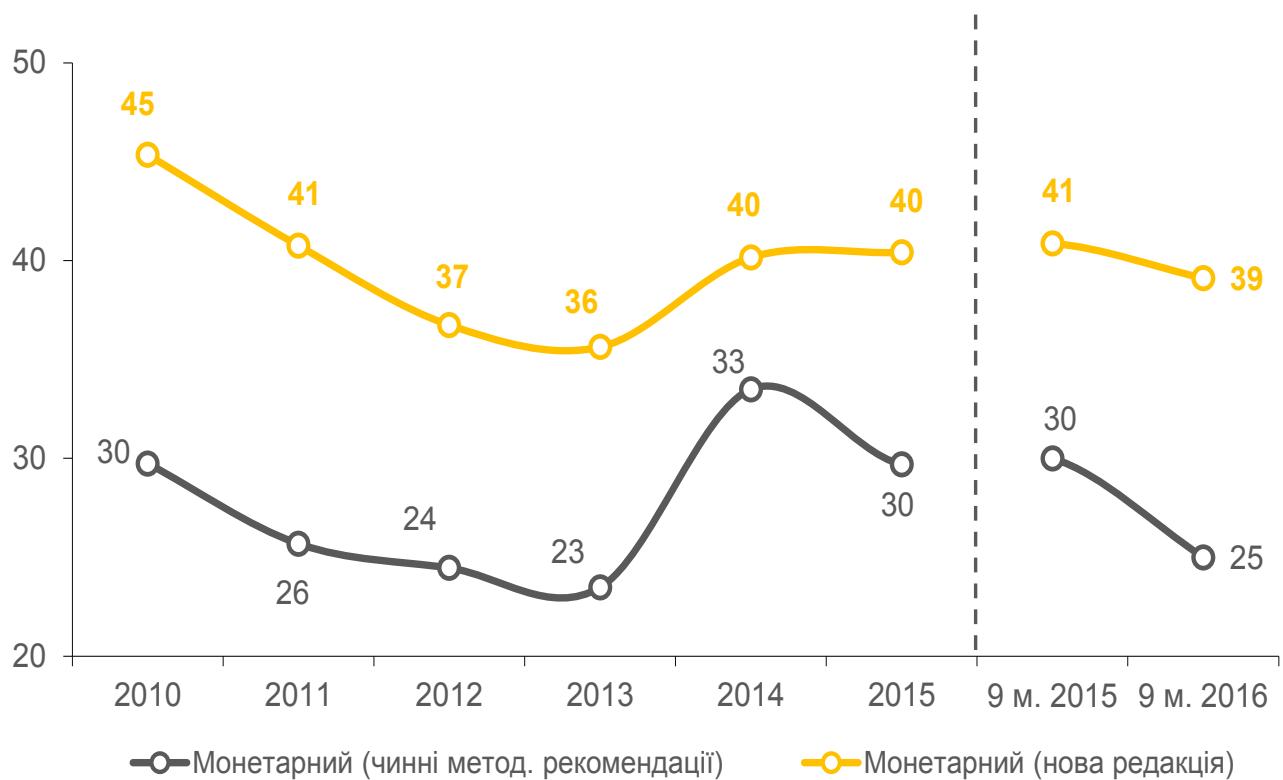

Рис. 5. Рівень тіньової економіки за чинною та удосконаленою редакцією монетарного методу, % від обсягу офіційного ВВП

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

Так, за даними Нацбанку питома вага готівки в грошовій масі зменшилася з 29,1% станом на 01.10.2015 до 27,8% станом на 01.10.2016 (28,4% станом на 01.01.2016), що засвідчує наявність умов для поступового скорочення обсягів операцій, законність яких неможливо проконтролювати.

Крім того, у цей період продовжувалось зниження попиту населення на іноземну валюту. Так, у січні-вересні 2016 року обсяги продажу населенням готівкової іноземної валюти (2775,8 млн. дол. США в еквіваленті) перевищили обсяги її купівлі на 2306,7 млн. дол. США в еквіваленті (у відповідному періоді 2015 року обсяги продажу та купівлі готівкової іноземної валюти становили 1745,4 та 492,8 млн. дол. США в еквіваленті відповідно).

Отже, покращення досягнуто завдяки збереженню відносно стабільної ситуації на валютному ринку та уповільненню інфляційних процесів.

Рівень тіньової економіки за методом “витрати населення – роздрібний товарооборот” у січні-вересні 2016 року склав 51%

Метод
“витрати
населення –
роздрібний
товарооборот”

Найбільший рівень тіньової економіки традиційно показав **метод “витрати населення – роздрібний товарооборот” – 51% від обсягу офіційного ВВП**, що менше на 3 в.п. порівняно з показником 9 місяців 2015 року. Скорочення обсягів витрат населення на товари, що реалізуються у “тіні”, отримане в умовах перевищення темпів зростання обсягів продажу населенню споживчих товарів у легальному секторі (на 12,0% порівняно з обсягом січня-вересня 2015 року) над темпами зростання скорегованих грошових витрат населення на придбання споживчих товарів (+9,3% відповідно). Слід зазначити, що тенденція до зменшення рівня тіньової економіки за цим методом була започаткована у 2015 році і сформувалась на тлі звуження споживчого попиту (в умовах скорочення реальної заробітної плати та високої заборгованості з виплати заробітної плати). При цьому збереження цієї тенденції упродовж 9 місяців 2016 року відбувалося в умовах застосування зменшеної ставки ЄСВ у розмірі 22%, що, у свою чергу, сприяло зростанню реальної заробітної плати та поступовому поживленню платоспроможного попиту.

Довідково: на тлі сповільнення інфляційної динаміки, підвищення мінімальної заробітної плати з 01.05.2016 на 5,2% (до 1450 грн.) та зменшення ставки ЄСВ⁴, починаючи з травня 2016 року, вперше за останні 2 роки спостерігалось зростання реальної (з урахуванням інфляції) заробітної плати, яке за підсумком 9 місяців 2016 року складало 9,1% до відповідного періоду 2015 року.

Зменшення рівня тіньової економіки відносно показника січня-вересня 2015 року зафіксував також удосконалений Мінекономрозвитку метод “витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги” (58% від обсягу офіційного ВВП).

Довідково:

метод “витрати населення – роздрібний товарооборот” удосконалено шляхом:

- дооцінки обсягів “тіньових” комерційних послуг, що надаються населенню суб'єктами господарювання;*
- включення у розрахунок обсягу продажу домогосподарствами сільськогосподарської продукції на неформальних ринках.*

⁴ Зменшення ставки ЄСВ до 22% відповідно до Закону України “Про внесення змін до Податкового Кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році” (від 24.12.2015 № 909-VIII).

Рис. 6. Рівень тіньової економіки за чинною та удосконаленою редакцією методу “витрати населення – роздрібний товарооборот”, % від обсягу офіційного ВВП

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

Електричний
метод

Рівень тіньової
економіки за
електричним
методом у січні-
вересні 2016 року
склав 31%

Рівень тіньової економіки, розрахований **за електричним методом, зменшився** порівняно з відповідним періодом 2015 року **на 3 в.п.** і склав у січні-вересні 2016 року **31% від рівня офіційного ВВП**. Це стало результатом отримання за підсумками 9 місяців 2016 року приросту обсягу реального ВВП (на 1,3% відносно обсягу у січні-вересні 2015 року) при скороченні обсягу внутрішнього споживання електроенергії, за вирахуванням споживання на комунально-побутові потреби (на 5,0% відповідно). Отримане зниження рівня тіньової економіки за цим методом є одним з наслідків реалізації суб'єктами господарювання та населенням заходів із забезпечення енергозбереження в умовах підвищення тарифів на електроенергію та газ.

Довідково: методологія розрахунку рівня тіньової економіки за електричним методом полягає в порівнянні приросту внутрішнього споживання електроенергії, скоригованого на коефіцієнт рівня НТП, досягнутого у реальному секторі економіки при

споживанні всіх видів ПЕР, з приростом ВВП: якщо має місце перевищення приросту (менше падіння) внутрішнього споживання електроенергії над приростом (падінням) ВВП – вважається, що електроенергія спрямовується на виробництво у тіньовому секторі.

Рис. 6. Рівень тіньової економіки за електричним методом, у % до офіційного ВВП

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Системні фактори тінізації національної економіки

Одна з головних загроз, які несе в собі тіньова економіка, полягає у спотворенні законів та інструментів ринку, а, отже, основ побудови збалансованої економічної системи, спричиняючи блокування дієвості інструментів і механізмів управління соціально-економічним розвитком країни. Тому зусилля Уряду країни мають концентруватись на запровадженні заходів, спрямованих на мінімізацію впливу системних чинників тінізації економіки, які залишаються актуальними, а саме:

- **низька ефективність держави у забезпеченні інституційних основ розвитку конкурентоспроможної економіки;**

Довідково: відповідно до Звіту про Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) 2016/2017 ефективність державних та суспільних установ (поряд з рівнем розвитку фінансового сектору та макроекономічним середовищем) залишається одним з найбільших конкурентних “провалів” економіки України (129 місце серед 138 країн). Низька позиція у рейтингу за даним субіндексом засвідчує, що адміністративні та

правові умови, в яких діють суб'єкти господарювання, залишаються несприятливими через незмінно високий рівень корупції, відсутність ефективної судової системи та належного захисту прав власності. Зазначені чинники негативно впливають не лише на бізнес-клімат в країні, а й на довіру суспільства до держави у цілому.

За рівнем захисту прав власності Україна знаходиться на 131 місці у ГІК 2016/2017, за рівнем захисту прав інтелектуальної власності – на 125 місці.

- **високий рівень корупції;**

Довідково: за даними рейтингу “Індекс сприйняття корупції 2015” за рівнем корупції Україна посідає 130 місце із 168 країн.

- **низька ефективність функціонування органів судової системи;**

Довідково: рівень незалежності судової влади та рівень ефективності правової системи в арбітражному врегулюванні оцінюються міжнародними експертами надзвичайно низько (відповідно на 129 і 121 місцях у рейтингу ГІК 2016/2017).

- **недостатній захист прав на рухому та нерухому власність, включаючи права на фінансові активи;**

Довідково: за даними рейтингу ГІК 2016/2017 Україна знаходиться на 131 місці за рівнем захисту прав власності та на 125 місці за рівнем захисту прав інтелектуальної власності.

- **непередбачуваність змін у податковому законодавстві,** що не дозволяє суб'єктам господарювання вибудовувати стратегію розвитку, сумісну з державною податковою політикою, та, водночас, спричиняє збільшення кількості помилок економічних суб'єктів при нарахуванні та сплаті податків і зборів.

ПОЛІПШЕННЯ БІЗНЕС-КЛІМАТУ

З метою усунення адміністративно-регуляторних бар'єрів, які стримують діяльність суб'єктів господарювання, упродовж 9 місяців 2016 року органами державної влади вживалися заходи за наступними напрямками:

- **СПРОЩЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ДЕРЕГУЛЯЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:**

впроваджено європейські підходи до комунікації та співпраці держави і бізнесу, передбачено обов'язковість проведення консультацій з представниками бізнесу під час розробки проектів регуляторних актів та здійснення аналізу регуляторного впливу, запроваджено обов'язковість проведення розробниками проектів регуляторних актів економічного аналізу вигод та витрат, а також М-Тесту (15.03.2016 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1151 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308");

затверджено оновлений план заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, спрямованих на створення сприятливого бізнес-клімату в країні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 615-р);

реформовано систему контролю за концентраціями суб'єктів господарювання (відповідно до рекомендацій ОЕСР, Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародної конкурентної мережі);

започатковано реформу митниць ДФС із залученням міжнародних компаній (радників), що мають успішний досвід у сфері реформування митниць в ЄС, для надання консультаційних послуг (розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 267-р "Про схвалення Концепції залучення компаній (радників) до реформування митниць Державної фіскальної служби");

нормативно закріплено можливість одержання фізичними та юридичними особами інформації з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань у режимі вільного доступу до його даних (наказ Мін'юсту від 09.02.2016 № 359/5 "Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи", зареєстрований в Мін'юсті від 09.02.2016 за № 200/28330; наказ Мін'юсту від 23.03.2016 № 784/5 "Про затвердження Порядку функціонування порталу електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи", зареєстрований в Мін'юсті від 23.03.2016 за № 427/28557);

посилено правову основу забезпечення захисту прав власності, економічних інтересів громадян та інвесторів, а також зменшення ризиків незаконного заволодіння майном (Закон України від 06.10.2016 № 1666-VIII

“Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності”);

створено умови для спрощення та скорочення часу на проведення митних процедур завдяки застосуванню принципу “єдиного вікна” при здійсненні всіх видів контролю з використанням електронних засобів передачі інформації (*постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2016 № 364 “Деякі питання реалізації принципу “єдиного вікна” під час здійснення митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного, радіологічного та інших видів державного контролю”, набрала чинності з 01.08.2016*);

підвищено вимоги до якості обслуговування населення в центрах надання адміністративних послуг шляхом внесення змін до примірного положення про центр надання адміністративних послуг та його регламенту (*постанови Кабінету Міністрів України від 31.08.2016 № 565 і від 22.09.2016 № 652*);

- **ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ:**

запроваджено міжнародну практику підготовки проектів державно-приватного партнерства в частині застосування механізму справедливого розподілу ризиків між державним та приватним партнерами (*постанова Кабінетом Міністрів України від 16.09.2015 № 713*);

- **ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ СЕКТОРОМ ЕКОНОМІКИ:**

розпочато процес запровадження європейської системи управління фінансовими ризиками державних підприємств з урахуванням пропозицій та рекомендацій європейських та міжнародних партнерів України (*відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18.02.2016 № 90 “Про внесення змін до Положення про Міністерство фінансів України” у структурі Мінфіну створено управління фінансових ризиків, на яке покладаються завдання з методологічного забезпечення управління фінансовими ризиками, пов’язаними із діяльністю підприємств державного сектору економіки, проведення моніторингу їх фінансово-господарської діяльності та визначення впливу фінансових ризиків, пов’язаних з їх діяльністю, на показники держбюджету; проведення бенчмаркінгу показників фінансово-господарської діяльності підприємств, з якими пов’язані найбільші фінансові ризики*);

створено нормативно-правові основи для оптимізації структури державного сектора економіки та запроваджено ринкові методи управління суб’єктами господарювання державного сектора економіки (*Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об’єктами державної та комунальної власності” від 02.06.2016 № 1405-VIII*);

- **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ, ПУБЛІЧНОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ ПРОЦЕСУ ПРИВАТИЗАЦІЇ ОБ’ЄКТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ:**

розпочато інформаційну компанію щодо вітчизняних компаній, які пропонуються до продажу, з метою залучення до приватизації широкого кола інвесторів на засадах прозорості, публічності та відкритості (*інформація про потенційні об’єкти приватизації регулярно оприлюднюється на веб-сайті ФДМУ; розроблено і запроваджено спеціальну лендінгову веб-сторінку privatization.gov.ua, на якій представлено всі об’єкти, що пропонуються до приватизації; інформаційні оголошення двічі на тиждень розміщуються на офіційному веб-сайті ФДМУ та в офіційних друкованих виданнях державних органів приватизації*);

Довідково. для здійснення продажу об'єктів державної власності ФДМУ оголошено:

- конкурси з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону з продажу пакетів акцій ПАТ “Одеський припортовий завод”, ПАТ “Гайворонський тепловозоремонтний завод”, ПАТ “Тернопільський радіозавод “Оріон”;
- аукціон з продажу державного пакета акцій ПрАТ “Авіакомпанія “Горлиця”.

• РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ:

визначено вимоги до функціонування електронної системи закупівель, процедуру проведення авторизації електронних майданчиків, умови підключення та випадки відключення електронних майданчиків від електронної системи закупівель, вимоги до електронних майданчиків та відповідальність операторів авторизованих електронних майданчиків (постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 166 “Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків”);

відбулося приєднання України до Угоди СОТ про державні закупівлі (Закон України від 16.03.2016 № 1029-VIII);

урамках реформування системи публічних закупівель Мінекономрозвитку затверджено:

- **Порядок визначення предмета закупівлі** (наказ Мінекономрозвитку від 17.03.2016 № 454, зареєстровано в Мін'юсті від 25.03.2016 за № 448/28578);
- **Порядок розміщення інформації про публічні закупівлі** (наказ Мінекономрозвитку від 18.03.2016 № 477, зареєстровано в Мін'юсті від 25.03.2016 за № 447/28577);
- **форми документів у сфері публічних закупівель** (наказ Мінекономрозвитку від 22.03.2016 № 490, зареєстровано в Мін'юсті від 25.03.2016 за № 4498/28579);
- **Примірне положення про тендерний комітет або уповноважену особу (осіб)** (наказ Мінекономрозвитку від 30.03.2016 № 557);
- **визначено особливості здійснення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони в особливий період, у період проведення АТО, у період введення надзвичайного стану** (Закон України від 12.05.2016 № 1356-VIII “Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони”);
- **започатковано роботу з підвищення обізнаності користувачів щодо роботи в системі електронних закупівель** шляхом: створення та введення в експлуатацію конструктора примірних специфікацій (за адресою в мережі Інтернет <http://infobox.prozorro.org/>); проведення циклу тренінгів із закупівель у форматі “Тренінг для Тренерів” (Training of Trainers, ToT) для замовників та учасників публічних закупівель;
- **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ:**

започатковано процес впровадження у національне законодавство Рекомендації FATF та положення Директиви ЄС 2015/849 Європейського Парламенту і Ради щодо запобігання відмиванню грошей та боротьби з тероризмом, реалізуються заходи, спрямовані на мінімізацію ризиків використання фінансової системи для вчинення дій з фінансування тероризму та розповсюдження зброї масового знищення (*постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 11.02.2016 № 103 “Про схвалення Плану заходів на 2016 рік із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”*);

- **ПОСИЛЕННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ УКРАЇНИ У БОРОТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ І КОРУПЦІЄЮ НА МИТНИЦІ, ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇЇ РОБОТИ:**

започатковано співробітництво між Урядом України та:

Урядом Румунії у сфері спільного патрулювання українсько-румунського державного кордону з метою встановлення режиму ефективного контролю за перетинанням державного кордону України та його охороною у разі виникнення як зовнішніх, так і внутрішніх загроз державній безпеці, забезпечення надійного перекриття каналів проникнення в Україну нелегальних мігрантів, контрабандних товарів, наркотичних засобів, запобігання іншій протиправній діяльності (*розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 82-р “Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про спільне патрулювання українсько-румунського державного кордону”*);

Урядом Кайманових островів у сфері обміну податковою інформацією з Каймановими островами (включеними до Переліку офшорних зон) з метою розкриття інформації, що належить банкам чи іншим фінансовим установам, щодо майнової участі в капіталі юридичних осіб (структури власності), а також інформації про доходи, які отримані резидентами України на Кайманових островах (*розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 86-р “Про підписання Угоди між Урядом України та Урядом Кайманових островів про обмін інформацією з податкових питань”*);

Радою Міністрів Боснії і Герцеговини з метою створення договірно-правової бази двостороннього співробітництва у митній сфері (*розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 № 169-р “Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Радою Міністрів Боснії і Герцеговини про взаємну допомогу в митних справах”*);

- **БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ ТА ОЧИЩЕННЯ ВЛАДИ:**

удосконалено систему накладення арешту на активи, здобуті злочинним шляхом, та проведення їх спеціальної конфіскації (*Закон України від 18.02.2016 № 1019-VIII “Про внесення зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації”*);

удосконалено відповідно до міжнародної практики порядок повернення активів та управління активами, що отримані у результаті корупційних та

інших злочинів (Закон України від 18.02.2016 № 1021-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення засад діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів”);

закладено основи функціонування системи електронного декларування внаслідок прийняття Національним агентством з питань запобігання корупції низки рішень:

- “Про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування” (рішення від 10.06.2016 № 2);
- “Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування” (рішення від 10.06.2016 № 3);
- “Про затвердження Технічних вимог до форми декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та форми повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб’єкта декларування” (рішення від 10.06.2016 № 4);
- започатковано роботу електронної системи подання та оприлюднення декларацій високопосадовців, а також прямий вільний доступ до них громадськості (Закон України від 15.03.2016 № 1022-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей подання службовими особами декларацій про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру у 2016 році”);
- започатковано процес створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи “Прозорий бюджет” з метою підвищення ступеня підзвітності Уряду громадянам з питань складення, розгляду, затвердження, виконання державного та місцевих бюджетів, а також контролю за їх виконанням. Зазначене забезпечуватиметься шляхом публікації документів та інформації, пов’язаних із складенням бюджету, його затвердженням, виконанням та показниками ефективності управління (розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 92 “Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи “Прозорий бюджет”);

утворено:

- Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 104);
- Державне бюро розслідувань (постанова Кабінету Міністрів України від 29.02.2016 № 127);
- Національне агентство з питань запобігання корупції (постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 118). Агентством спільно з представниками громадськості та експертного середовища наразі ведеться робота з підготовки нормативно-правової бази, зокрема, в частині: захисту осіб, що повідомляють про порушення вимог антикорупційного законодавства,

отримання та обробки повідомлень про корупцію, та взаємодії зі структурними підрозділами, уповноваженими на здійснення контролю за дотриманням вимог та обмежень, передбачених антикорупційним законодавством;

- **розпочато процес формування Комісії з питань Вищого корпусу державної служби** (постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 243 “Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби”);
- **СПРИЯННЯ ЗРОСТАННЮ ЕКСПОРТУ І ЗАХИСТ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ:**

ратифіковано Протокол про застосування Договору про зону вільної торгівлі від 18.10.2011 між його Сторонами та Республікою Узбекистан (Закон України від 27.01.2016 № 942-VIII);

підписано Меморандум про взаєморозуміння, який визначає умови співпраці між Конференційною радою Канади та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України стосовно впровадження Канадсько-українського проекту з підтримки торгівлі та інвестицій (CUTIS); обговорено питання підписання Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та Канадою;

затверджено Порядок забезпечення захисту прав та інтересів України в торговельно-економічній сфері в рамках СОТ (постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 № 346);

11.07.2016 підписано Угоду про вільну торгівлю з Канадою, виконання якої дозволить диверсифікувати торгові потоки з України та залучити канадські інвестиції в Україну (набере чинності після ратифікації Парламентами обох країн);

- **УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА МЕТРОЛОГІЇ:**

ДП “Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості” прийнято 715 національних стандартів, з яких 609 гармонізовано з міжнародними та європейськими стандартами.

БОРОТЬБА З ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

З метою посилення боротьби з тіньовою економічною діяльністю, корупційними проявами у січні-вересні 2016 року органами виконавчої влади здійснювалися наступні заходи.

Протягом січня-вересня 2016 року **органами Держаудитслужби**⁵ проведено 2,0 тис. контрольних заходів (у тому числі 1291 планову та 600 позапланових ревізій та перевірок), з яких майже 1,9 тис. ревізій певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності та перевірок державних закупівель. Порухення фінансово-господарської дисципліни виявлено на майже 1,7 тис. підприємствах, в установах і організаціях.

Загалом протягом січня-вересня 2016 року на майже 1,6 тис. підприємствах, в установах і організаціях усіх форм власності виявлено порушення, які призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму понад 2,1 млрд. грн., з них при використанні державних ресурсів – на суму майже 1,7 млрд. грн., комунальних ресурсів – на суму 448,4 млн. гривень.

У ході реалізації контрольних заходів, спрямованих на здійснення державного контролю відповідно до вимог, визначених законами України, нормативно-правовими актами Президента та Уряду, встановлено фінансових порушень при використанні бюджетних ресурсів, що призвели до втрат, загалом на 971,8 млн. грн., з яких майже 586,0 млн. грн. (60,3 %) – кошти державного бюджету.

За результатами проведених ревізій незаконне, нецільове витрачання коштів і матеріальних цінностей, а також їх недостачі встановлено на понад 1,5 тис. об'єктів контролю на загальну суму понад 1,0 млрд. грн. (або 47,3% від загальної суми виявлених порушень, що призвели до втрат). У бюджетних установах і організаціях виявлено незаконне і нецільове витрачання коштів і матеріальних цінностей та їх недостачі на суму майже 527,6 млн. грн., або 52,4% від загальної суми виявлених таких порушень.

Внаслідок реалізації товарів, робіт і послуг за заниженими цінами, безоплатного надання в оренду майна тощо бюджетами усіх рівнів, бюджетними установами та організаціями, а також підприємствами втрачена можливість отримати належні доходи в сумі понад 1,1 млрд. грн. (52,7 % від загального обсягу установлених втрат).

Найбільш масштабними та розповсюдженими фінансовими порушеннями, які призвели до втрат ресурсів, є:

- реалізація суб'єктами господарювання товарів, робіт чи послуг безоплатно або за заниженими цінами – понад 326,3 млн. грн.;

⁵ Джерело: офіційний сайт Державної аудиторської служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/128466>

- незаконні витрати внаслідок оплати завищеної вартості виконаних робіт та/або наданих послуг, а також зайві виплати внаслідок завищення кількості чи вартості придбаних товарів – майже 228,8 млн. грн.;

- ненарахування та неперерахування державними та комунальними підприємствами частини прибутку до бюджету – понад 155,0 млн. грн.;

- ненарахування і неперерахування (неповне перерахування) надходжень до загального та спеціального (крім спецфонду бюджетних установ) фондів бюджету – понад 147,2 млн. грн.;

- нецільові витрати – 132,8 млн. грн.;

- проведення незаконних (зайвих) виплат по заробітній платі – понад 95,4 млн. грн.;

- списання коштів на видатки/витрати без отримання товарів, робіт чи послуг або в обсягах, вищих від їх фактичної вартості – майже 85,2 млн. грн.;

- незаконні виплати фізичним особам (компенсацій, допомог, пільг та субсидій, пенсій, стипендій), в тому числі які не мали права на їх отримання або у завищених розмірах – понад 68,1 млн. грн.;

- незаконне відчуження майна – майже 66,8 млн. грн.;

- ліквідація (знищення, розбирання) майна, проведена всупереч законодавству – майже 50,4 млн. грн.;

- втрата доходів через списання дебіторської заборгованості – близько 49,8 млн. грн.;

- безпідставне покриття витрат фізичних або юридичних осіб при відсутності облікованої дебіторської заборгованості – 43,6 млн. грн.;

- покриття за рахунок загального фонду кошторису витрат спеціального фонду (без відновлення касових видатків загального фонду) – понад 40,4 млн. грн.;

- нестачі коштів та матеріальних цінностей – близько 39,9 млн. грн.;

- сплата внесків до державних цільових фондів по незаконних сумах з оплати праці або за завищеною ставкою збору – понад 37,0 млн. грн.;

- недоотримання доходів від реалізації бюджетними установами безоплатно товарів, послуг від господарської діяльності – 27,1 млн. грн.;

- ненарахування та/або невжиття заходів щодо стягнення сум штрафних санкцій, передбачених умовами договору – понад 24,7 млн. грн.;

- понаднормове списання по обліку матеріальних цінностей, що відсутні в наявності – майже 23,8 млн. грн.;

- здійснення за рахунок бюджету одного рівня видатків, які відповідно до бюджетного законодавства мають здійснюватись з бюджету іншого рівня – 8,6 млн. грн.;

- недоотримання суб'єктами господарювання належних надходжень за майно, надане у користування, оренду – понад 6,9 млн. гривень.

Органами Держаудитслужби вжито заходів, завдяки яким у січні-вересні поточного року забезпечено: відшкодування і поновлення незаконних, нецільових витрат та нестач на суму понад 358,9 млн. грн. (з яких 126,6 млн. грн. – за порушеннями, виявленими у попередніх періодах), у тому числі бюджетних коштів – 295,6 млн. гривень.

За результатами аналізу державних закупівель (без виходу на об'єкт контролю

шляхом запиту документів) органами Держаудитслужби протягом звітного періоду попереджено порушень у сфері державних закупівель на загальну суму 3,0 млрд. грн., з них відмінено конкурсні торги на загальну суму понад 2,6 млрд. грн. та розірвано укладених договорів на 373,9 млн. гривень.

За результатами проведених контрольних заходів загалом органами Держаудитслужби подано 1461 пропозицію щодо застосування фінансових санкцій до порушників фінансово-бюджетної дисципліни, з яких застосовано 1235, а саме: у 121 випадку призупинено бюджетні асигнування, у 1015 – зупинено операції з бюджетними коштами та 99 об'єктам контролю – розпорядникам бюджетних коштів зменшено бюджетні призначення/асигнування на загальну суму понад 28,5 млн. гривень.

З метою вжиття відповідних заходів до порушників фінансової дисципліни органами Держаудитслужби до правоохоронних органів у звітному періоді передано 1095 матеріалів ревізій та перевірок. У свою чергу, правоохоронними органами у січні-вересні 2016 року за матеріалами проведених контрольних заходів розпочато 521 досудове розслідування. Крім цього, органами Держаудитслужби протягом січня-вересня 2016 року, в рамках реалізації права на звернення до суду в інтересах держави, пред'явлено 73 позови до суду щодо відшкодування втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму майже 44,3 млн. гривень. Також ініційовано 288 цивільних позовів перед органами прокуратури, об'єктом контролю або його органом управління, іншим державним органом.

За звітний період до Держфінмоніторингу направлено 63 інформації про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на суму понад 3,8 млрд. гривень.

За порушення фінансово-бюджетної дисципліни до адміністративної відповідальності притягнуто понад 4,5 тис. посадових осіб. Загальна сума накладених адміністративних стягнень склала понад 1,4 млн. гривень.

До дисциплінарної відповідальності притягнуто 967 посадових осіб, з яких 121 – звільнено із займаних посад, до матеріальної – 681 особу.

Упродовж 9 місяців 2016 року **Державною фіскальною службою України**⁶ та її територіальними органами проведено активну роботу з виявлення суб'єктів мінімізації податкових зобов'язань, які формували фіктивний податковий кредит та надавали його платникам податків реального сектору економіки. Зокрема, у січні-вересні 2016 року підрозділами податкового та митного аудиту Державної фіскальної служби проведено майже 13,8 тис. перевірок суб'єктів господарювання (у тому числі понад 2,4 планових та майже 11,4 тис. позапланових перевірок), за результатами яких сума донарахованих грошових зобов'язань, що підлягає погашенню, становить майже 4,0 млрд. гривень.

Органами досудового розслідування Державної фіскальної служби протягом 9 місяців 2016 року розпочато понад 5,5 тис. кримінальних проваджень, у яких закінчено досудове розслідування, направлено до суду з обвинувачувальним актом 624 кримінальні провадження стосовно 681 особи. Забезпечено відшкодування збитків за закінченими кримінальними провадженнями на суму більше 378,7 млн. гривень.

⁶ Джерело: офіційний сайт Державної фіскальної служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/>; <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-pokazniki-roboti/dosudove-slidstvo/>; <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-zapobigannya-proyavam-korupts/insha-informatsiya-pro>

Для з'ясування причин і обставин вчинення посадовими особами можливих корупційних та інших правопорушень у сфері службової діяльності Головним управлінням власної безпеки та відповідними підрозділами територіальних органів Державної фіскальної служби, на які покладено завдання запобігання корупції, за січень-вересень 2016 року ініційовано і проведено понад 2,4 тис. службових розслідувань (перевірок), за результатами яких до дисциплінарної відповідальності притягнуто 336 службових осіб, звільнено із займаних посад – 161. З початку року за фактами вчинення посадовими особами Державної фіскальної служби злочинів у сфері службової діяльності правоохоронними органами розпочато 410 кримінальних проваджень.